

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних)
навчальних закладів I—III рівнів акредитації

Київ
2011

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Укладачі:

М.П. Панасюк — викладач вищої категорії, голова метод об'єднання викладачів суспільних дисциплін ВНЗ I—II рівнів акредитації Вінницької області, викладач Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

І.Ю. Павленко — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової комісії гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного 23 березня 2011 р., протокол № 7.

Програму затверджено опорною цикловою комісією дисциплін хірургічного профілю ВМ(Ф)НЗ I—III рівнів акредитації МОЗ України.

Рецензенти:

О.О. Стаднік — канд. істор. наук, доцент кафедри історії України ВДПУ ім. М.Коцюбинського;

Т.Р. Беднарчик — канд. філос. наук, викладач кафедри суспільних дисциплін Вінницького медичного університету ім. М.І. Пирогова;

Л.Є. Братанюк — викладач вищої категорії Погребищенського медичного коледжу, кандидат юридичних наук, відмінник освіти України.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет “Культурологія” має на меті розкрити перед студентами найважливіші закономірності складного процесу розвитку культури, вивчення здобутків української культури, яка тисячоліттями складалася на землі України. Дослідити взаємозв'язки і взаємовплив української культури і культури народів світу, показати формування української національної свідомості й української ментальності.

Ця дисципліна передбачає дати студентам знання про духовні та естетичні цінності світової цивілізації, про культуру як багатопланове, суспільно-історичне явище з її специфічними нормами, жанрами, видами, напрямками.

Дисципліна “Культурологія” покликана сприяти збагаченню духовного світу студентів, вихованню вміння бачити і розуміти твори мистецтва, сприймати культуру як невід'ємну частину загального розвитку і становлення особистості.

Враховуючи специфіку медичних навчальних закладів, програма передбачає ознайомлення студентів із надбаннями вітчизняної та світової медичної науки. Медицина розглядається як складова частина світової культури, як своєрідний показник рівня розвитку людської цивілізації.

Викладання дисципліни повинно здійснюватися на основі принципів інтеграції, історизму, опори на творчий метод та пошукову роботу.

Після вивчення дисципліни ***студенти повинні знати:***

- предмет, мету його вивчення, завдання і значення курсу;
- загальні відомості про культурний процес;
- особливості культурних епох, їхні духовні цінності та пріоритети;
- досягнення в різних галузях духовної культури;
- художні стилі і шедеври культури;
- види і жанри мистецтв, їхню мову;
- найважливіші етапи в розвитку медицини та видатних діячів української медичної культури;
- провідних діячів науки і культури, які визначають характер і особливості культури тієї чи іншої епохи;
- роль національної культури в утвердженні і розвитку незалежної України.

Студенти повинні вміти:

- аналізувати явища духовного життя, визначати природу різних жанрів художньої творчості й видів мистецтва, орієнтуватися в багатому світі духовної культури.
- розрізняти особливості світобачення кожної культурно-історичної епохи.
- аналізувати культурний розвиток України в різні історичні періоди, давати порівняльну характеристику вітчизняної та зарубіжної культури.
- збагачувати власну духовну культуру шляхом самоосвіти, систематично працювати над вдосконаленням культурно-освітніх знань.

Студенти мають бути поінформовані про:

- поняття, суть та значення культури, культурологію як науку, загальні тенденції розвитку світової культури, досягнення найвідоміших цивілізацій світу;
- загальні умови розвитку української культури в окремі історичні періоди, найважливіші досягнення національної культури відомих митців та діячів.

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
5.12010101 “ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА”
5.12010102 “СЕСТРИНСЬКА СПРАВА”
5.12010103 “МЕДИКО-ПРОФІЛАКТИЧНА СПРАВА”
5.12010104 “СТОМАТОЛОГІЯ”
5.12010106 “СТОМАТОЛОГІЯ ОРТОПЕДИЧНА”
5.12010201 “ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА”**

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Культурологія як наука. Поняття про культуру	4	2		2
2	Культура Стародавнього світу	6	2	2	2
3	Культура стародавньої України	4			4
4	Культура Київської Русі	4	2	2	
5	Культура Середньовіччя	2	1	1	
6	Українська культура XIV — першої половини XVII ст.	2			2
7	Культура епохи Відродження	2	1	1	
8	Культура Нового часу	2	1	1	
9	Українська культура другої половини XVII—XVIII ст.	3	2	1	
10	Українська культура XIX — поч. XX ст.	5		1	4
11	Зарубіжна культура XIX — поч. XX ст.	4	1	1	2
12	Культурний розвиток України в 20—30-х роках XX ст.	4	1	1	2
13	Зарубіжна культура 20—30-х років XX ст.	2	1	1	
14	Розвиток української та зарубіжної культури в другій половині XX ст.	6	2	2	2
15	Відродження та перспективи розвитку української культури на сучасному етапі	4	2		2
	Усього	54	18	14	22

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 5.12010105 “АКУШЕРСЬКА СПРАВА”

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Культурологія як наука. Поняття про культуру	4	2		2
2	Культура Стародавнього світу	6	2	2	2
3	Культура стародавньої України	4			4
4	Культура Київської Русі	4	2	2	
5	Культура Середньовіччя	2	1	1	
6	Українська культура XIV — першої половини XVII ст.	2			2
7	Культура епохи Відродження	2	1	1	
8	Культура Нового часу	2	1	1	
9	Українська культура XVII—XVIII ст.	3	2	1	
10	Українська культура XIX — початку XX ст.	5		1	4
11	Зарубіжна культура XIX — початку XX ст.	4	1	1	2
12	Культурний розвиток України в 20—30-х роках XX ст.	4	1	1	2
13	Зарубіжна культура 20—30-х роках XX ст.	2	1	1	
14	Розвиток української та зарубіжної культури в другій половині XX ст.	5	1	2	2
15	Відродження та перспективи розвитку української культури на сучасному етапі	5	1	2	2
	Усього	54	16	16	22

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 5.12020101 “ФАРМАЦІЯ”

№ з/п	Назва теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Культурологія як наука. Поняття про культуру	4	2	—	2
2	Культура Стародавнього світу	6	2	1	2
3	Культура стародавньої України	4	—	—	4
4	Культура Київської Русі	4	2	1	—
5	Культура Середньовіччя	2	1	1	—
6	Українська культура XIV — першої половини XVII ст.	2	—	—	2
7	Культура епохи Відродження	2	1	1	—
8	Культура Нового часу	2	1	1	—
9	Українська культура XVII—XVIII ст.	3	2	1	—
10	Українська культура XIX — початку XX ст.	5	—	1	4
11	Зарубіжна культура XIX — початку XX ст.	6	2	1	4
12	Культурний розвиток України в 20—30-х роках XX ст.	4	1	1	2
13	Зарубіжна культура 20—30-х роках XX ст.	2	2	—	—
14	Розвиток української та зарубіжної культури в другій половині XX ст.	6	2	1	2
15	Відродження та перспективи розвитку української культури на сучасному етапі	4	2	—	2
	Усього	54	20	10	24

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Ранні форми культур на українських землях.
2. Трипільська культура.
3. Культура стародавніх слов'ян.
4. Первісна культура, особливості виникнення і становлення.
5. Національне культуротворення на шляху від подолання тоталітаризму до незалежності.
6. Розвиток музичного мистецтва XIX — початку XX ст.
7. Культурно-просвітницька діяльність української еміграції 20—30 роках XX ст.
8. Складності та перспективи сучасного культурного будівництва.
9. Напрямки та течії зарубіжної культури наприкінці XIX — початку XX ст.
10. Сучасна зарубіжна література.
11. Розвиток музичного мистецтва в Україні в другій половині XX ст.
12. Культура країн доколумбової Америки.
13. Архітектура України XIV—XVII ст.
14. Умови культурного розвитку України в складі Литовсько-Руської та Польської держав.
15. Значення козацтва в культурному поступі українського народу.
16. Медицина в Україні в XIX — на початку XX ст.

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Культурологія як наука. Поняття про культуру

ЛЕКЦІЯ

Культурологія як наука. Теорія культури. Поняття, структура та функції культури. Матеріальна та духовна культура. Філософські концепції культури. Релігійні основи світової культури. Поняття світової та національної культури. Медицина і медична культура як специфічна складова частина культури народу.

Первісна культура. Печерний живопис, глиняний посуд. Первісні вірування.

Тема 2. Культура Стародавнього світу

ЛЕКЦІЯ

Стародавні цивілізації Сходу. Культура Стародавнього Єгипту. Культура Месопотамії. Культура Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. Особливості культури Японії.

Культура Греції. Періоди грецької культури. Найвизначніші досягнення греків. Медицина. Гіппократ. Особливості римської культури. Культура країн доколумбової Америки.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Стародавні цивілізації Сходу. Культура Стародавнього Єгипту. Культура Месопотамії. Культура Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. Особливості культури Японії.

Культура Греції. Періоди грецької культури. Найвизначніші досягнення греків. Медицина. Гіппократ. Особливості римської культури. Культура країн доколумбової Америки.

Студенти повинні знати про:

- шумеро-аккадську цивілізацію, вавилонську культуру, писемність, наукові знання Месопотамії;
- медичні знання, архітектуру, єгипетську цивілізацію, систему землеробства, математичні, астрономічні знання, медицину, архітектуру Єгипту, піраміди;
- харабську цивілізацію, веди, самотність індійської культури;
- найдавніші цивілізації Китаю, винаходи, астрономічні, математичні та медичні знання;
- кріто-мікенську культуру;
- періоди грецької культури, скульптуру, архітектуру, форми правління, науку, античну філософію;
- римських діячів, скульптуру Риму, пам'ятки архітектури.

Тема 3. Культура стародавньої України

САМОСТІЙНА РОБОТА

Найдавніші культури на території України. Трипільська культура. Культура скіфів, сарматів. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Розвиток слов'янської культури на території України.

Тема 4. Культура Київської Русі

ЛЕКЦІЯ

Розвиток писемності. Літописи. Нестор. Стан освіти. Християнство і його вплив на культуру Київської Русі. Література Русі. Архітектура Київської Русі. Іконопис, фрески, мозаїка. Медичні знання.

Місце і роль культури Київської Русі у світовій та вітчизняній культурі.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Розвиток писемності. Літописи. Нестор. Стан освіти. Християнство і його вплив на культуру Київської Русі. Література Русі. Архітектура Київської Русі. Іконопис, фрески, мозаїка. Медичні знання.

Місце і роль культури Київської Русі у світовій та вітчизняній культурі.

Студенти повинні знати про:

- трипільську культуру, грецькі міста-держави, писемність, літературу, наукові знання Київської Русі, пам'ятки архітектури, мозаїку, фрески.

Тема 5. Культура Середньовіччя

ЛЕКЦІЯ

Культура Візантії. Суспільний лад. Церковна організація. Представники богословської та наукової думки. Візантійська архітектура. Іконописна школа.

Середньовічна культура та її досягнення. Вплив католицької церкви на розвиток культури, медицини. Схоластика. Ф. Аквінський, Р. Бекон, Ібн-Сіна.

Виникнення університетів. Архітектура Середньовіччя, Романський та Готичний стиль.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Культура Візантії. Суспільний лад. Церковна організація. Представники богословської та наукової думки. Візантійська архітектура. Іконописна школа.

Середньовічна культура та її досягнення. Вплив католицької церкви на розвиток культури, медицини. Схоластика. Ф. Аквінський, Р. Бекон, Ібн-Сіна.

Виникнення університетів. Архітектура Середньовіччя, романський та готичний стиль.

Студенти повинні знати про:

- суспільне життя у Візантії, правову систему, освіту, пам'ятки архітектури Візантії;
- схоластику, середньовічні університети, рицарську культуру, світогляд, героїчний епос;
- романську та готичну архітектуру.

Тема 6. Українська культура XIV — першої половини XVII ст.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Умови культурного розвитку України в складі Литовсько-Руської та Польської держав, втрата українцями своєї культурної еліти. Значення козацтва в культурному поступі українського народу. Церковні братства та їхня культурно-просвітня діяльність. Острозька Академія та Києво-Могилянський колегіум. К. Острозький, П. Могила, І. Вишенський. “Пересопницьке Євангеліє”.

Виникнення книгодрукування. І. Федоров.

Архітектура та іконопис в Україні XIV—XVI ст. Російські іконописці. А. Рубльов.

Студенти повинні знати про:

- братства, братські школи, Острозьку академію, Києво-Могилянський колегіум, П. Могилу;
- літературу, книгодрукування, “Апостол”, “Острозьку Біблію”, “Пересопницьке Євангеліє”;
- замки, церковну архітектуру.

Тема 7. Культура епохи Відродження

ЛЕКЦІЯ

Особливості культури епохи Відродження та її гуманістичний зміст. Наукові відкриття епохи Відродження, Х. Колумб, М. Коперник. Гуманізм і медицина, А. Везалій. Література. Данте Аліґ'єрі, Ф. Рабе, В. Шекспір, М. де Сервантес. Раннє Відродження в Італії. Мистецтво Високого Відродження: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Тиціан. Особливості Відродження в інших країнах. П. Брейгель, А. Дюрер.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Особливості культури епохи Відродження та її гуманістичний зміст. Наукові відкриття епохи Відродження, Х. Колумб, М. Коперник. Гуманізм і медицина, А. Везалій. Література. Данте Аліґ'єрі, Ф. Рабе, В. Шекспір, М. де Сервантес. Раннє Відродження в Італії. Мистецтво Високого Відродження: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Тиціан. Особливості Відродження в інших країнах. П. Брейгель, А. Дюрер.

Студенти повинні знати про:

- гуманізм, письменників-гуманістів, наукові відкриття, книгодрукування;
- періоди Відродження, Джотто, Мазаччо, Донателло, Сандро Ботічеллі, Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Тиціана, Яна ван Ейка, П. Брейгеля, А. Дюрера.

Тема 8. Культура Нового часу

ЛЕКЦІЯ

Наукові відкриття. Реформація. Просвітництво. Французькі

просвітителі Література. Вплив просвітницьких ідей на літературу. Ж. Мольєр, Ж.-Ж. Руссо, Д. Дефо, Д. Свіфт. Стилi художньої культури: бароко і класицизм. Мистецтво. Л. Берніні, Е. Греко, Д. Веласкес, П. Рубенс, Рембрандт.

Неперевершені майстри музичного мистецтва: Г. Гендель, Й.-С. Бах, Й. Гайдн, К. Глюк, Л. ван Бетховен, В.-А. Моцарт.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Наукові відкриття. Реформація. Просвітництво. Французькі просвітителі. Література. Вплив просвітницьких ідей на літературу. Ж. Мольєр, Ж.-Ж. Руссо, Д. Дефо, Д. Свіфт. Стилi художньої культури: барокко і класицизм. Мистецтво. Л. Берніні, Е. Греко, Д. Веласкес, П. Рубенс, Рембрандт.

Неперевершені майстри музичного мистецтва: Г. Гендель, Й.-С. Бах, Й. Гайдн, К. Глюк, Л. ван Бетховен, В.-А. Моцарт.

Студенти повинні знати про:

- наукові відкриття, І. Кеплера, В. Гарвея, П. Фермц;
- раціоналізм, емпіризм, французьких просвітителів, бароко, класицизм, Л. Берніні, М. да Караваджо, Е. Греко, Д. Веласкеса, П. Рубенса, Рембрандта;
- музичне мистецтво.

Тема 9. Українська культура другої половини XVII—XVIII ст.

ЛЕКЦІЯ

Загальні умови розвитку української культури в другій половині XVII—XVIII ст. Освіта, книгодрукування, література. Наукова та громадська діяльність І. Гізеля, Д. Туптала, Ст. Яворського, Ф. Прокоповича, І. Галятовського.

Козацьке бароко. Живопис. Д. Левицький, В. Боровиковський. Церковний живопис. Театр. Музика М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський. Література. Г. Сковорода.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Загальні умови розвитку української культури в другій половині XVII—XVIII ст. Освіта, книгодрукування, література. Наукова та громадська діяльність І. Гізеля, Д. Туптала, Ст. Яворського, Ф. Прокоповича, І. Галятовського.

Козацьке бароко. Живопис. Д. Левицький, В. Боровиковський. Церковний живопис. Театр. Музика М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський. Література. Г. Сковорода.

Студенти повинні знати про:

- Києво-Могилянську академію, Р. Заборовського, Д. Ростовського, Ф. Прокоповича, Г. Сковороду;
- ктиторийський портрет, “парсуну”, оформлення іконостасів;
- Й. Конзелевича, козацькі літописи, М. Дилецького, М. Березовського, Д. Бортнянського, козацьке бароко, Й. Шеделя, С. Ковніра,

- І. Григоровича-Барського;
- Андріївську церкву, собор Святого Юра;
- вертеп, водевіль, шкільну драму.

Тема 10. Українська культура XIX — початку XX ст.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Історичні обставини розвитку української культури. Нова національна інтелігенція та її культуротворча робота (І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, П. Чубинський, П. Житецький, П. Юркевич, С. Подолинський, М. Драгоманов).

Т.Г. Шевченко і культурне самоствердження нації. Освіта. Наукові знання.

Медицина в Україні в XIX — на початку XX ст. (В. Данилевський, І. Савченко, П. Перемешко, М. Гамалія, М. Пирогов).

Література: М. Вовчок, П. Мирний, М. Коцюбинський, Л. Українка, І. Франко.

Драматургія і театр: І. Карпенко-Карий, М. Кропивницький, М. Заньковецька.

Музика: М. Лисенко, П. Ніщинський, С. Крушельницька, М. Леонтович, С. Гулак-Артемівський.

Образотворче мистецтво й архітектура: К. Трутовський, М. Пимоненко, М. і О. Мурашки, С. Васильківський. І. Труш, Ф. Кричевський, О. Кульчицька, О. Щусев, В. Городецький.

Студенти повинні знати про:

- українське національне відродження, діяльність нової української інтелігенції, “Енеїду” І. Котляревського, М. Костомарова, Харківський університет, Т. Осиповського, М. Остроградського, М. Максимовича, Гімназію вищих наук у Ніжині, Київський університет, Шевченка-художника, “Руську трійцю”;
- романтизм, архітектуру, містобудування, А. Меленського, В. Беретті, реалізм;
- громади, просвіти, П. Куліша, Валуєвський циркуляр, Емський указ, офорт.

Тема 11. Зарубіжна культура XIX — поч. XX ст.

ЛЕКЦІЯ

Розвиток науки. Відкриття. Філософська думка. Головні напрями літератури: романтизм, реалізм, натуралізм, символізм.

Живопис: класицизм, романтизм, імпресіонізм. Ж.-Л. Давид, Ф. Гойя, Е. Делакруа, К. Моне, Е. Мане, О. Ренуар, Е. Дега.

Музика: Ф. Шуберт, Д. Верді, Ф. Ліст, П. Чайковський, К. Дебюсі, С. Рахманінов, К. Сен-Санс, Ф. Шаліпін.

Зародження кінематографа. Брати Люм'єри.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Розвиток науки. Відкриття. Філософська думка. Головні напрями

літератури: романтизм, реалізм, натуралізм, символізм.

Живопис: класицизм, романтизм, імпресіонізм. Ж.-Л. Давид, Ф. Гойя, Е. Делакруа, К. Моне, Е. Мане, О. Ренуар, Е. Дега.

Музика: Ф. Шуберт, Д. Верді, Ф. Ліст, П. Чайковський, К. Дебюсі, С. Рахманінов, К. Сен-Сано, Ф. Шаляпін.

Зародження кінематографа. Брати Люм'єри.

Студенти повинні знати про:

- клітинну теорію, еволюційну теорію, електричний струм, відкриття телеграфу, радіо, телефону, Т. Едісона, В. Рентгена, А. Нобеля, Г. Гегеля, Е. Канта, К. Маркса, Л. Фейєрбаха, Ф. Ніцше;
- класицизм, реалізм, імпресіонізм, натуралізм, академізм, постімпресіонізм.

Тема 12. Культурний розвиток України в 20—30-х роках ХХ ст.

ЛЕКЦІЯ

Події 1917 р. в Російській імперії та їх вплив на культурний розвиток України. Відродження української культури в період “українізації”. Література. Новаторське сценічне мистецтво. Лесь Курбас. Становлення української кінематографії. О. Довженко. Оновлення образотворчого мистецтва. М. Бойчук і його школа. Розвиток культури на західноукраїнських землях: О. Теліга, О. Ольжич.

Розвиток української науки (М. Грушевський, І. Огієнко, В. Вернадський, М. Яворський, С. Єфремов, М. Василенко).

Утвердження тотального партійного диктату над культурою. Боротьба з націонал-ухильництвом. “Розстріляне відродження”. Розгром УАН.

Культурно-просвітницька діяльність української еміграції в 20—30 роках.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Події 1917 р. в Російській імперії та їх вплив на культурний розвиток України. Відродження української культури в період “українізації”. Література. Новаторське сценічне мистецтво. Лесь Курбас. Становлення української кінематографії. О. Довженко. Оновлення образотворчого мистецтва. М. Бойчук і його школа. Розвиток культури на західноукраїнських землях: О. Теліга, О. Ольжич.

Розвиток української науки (М. Грушевський, І. Огієнко, В. Вернадський, М. Яворський, С. Єфремов, М. Василенко).

Утвердження тотального партійного диктату над культурою. Боротьба з націонал-ухильництвом. “Розстріляне відродження”. Розгром УАН.

Культурно-просвітницька діяльність української еміграції в 20—30 роках.

Студенти повинні знати про:

- боротьбу з неписьменністю, “українізацію”, ВУАН, Д. Заболотного, М. Крилова, Д. Багалія, М. Хвильового, М. Куліша, О. Телігу, О. Ольжича;
- пролеткульт, ВАПЛІТЕ, неокласиків, театр “Березіль”, О. Курбаса, “Землю” О. Довженка, Н. Ужвій, А. Бучму, М. Бойчука, “розстріляне

відродження”.

Тема 13. Зарубіжна культура 20—30-х років XX ст.

ЛЕКЦІЯ

Особливості культури XX ст. Філософські концепції та їх вплив на громадське та культурне життя (марксизм, фрейдизм, екзистенціалізм).

Розвиток освіти, науки та техніки. Ядерна фізика. Психологія. Література.

Модернізм. Характеристика модерністських напрямків. Фовізм, кубізм, абстракціонізм, сюрреалізм. Творчість А. Матісса, П. Пікассо, К. Малевича, В. Кандинського, С. Далі.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Особливості культури XX ст. Філософські концепції та їх вплив на громадське та культурне життя (марксизм, фрейдизм, екзистенціалізм).

Розвиток освіти, науки та техніки. Ядерна фізика. Психологія. Література.

Модернізм. Характеристика модерністських напрямків. Фовізм, кубізм, абстракціонізм, сюрреалізм. Творчість А. Матісса, П. Пікассо, К. Малевича, В. Кандинського, С. Далі.

Студенти повинні знати про:

— розвиток науки, ядерну фізику, Е. Резерфорда, Н. Бора, течії модернізму, авангардизм.

Тема 14. Розвиток української та зарубіжної культури в другій половині XX ст.

ЛЕКЦІЯ

Сучасна зарубіжна література: Ф. Моріак, О. Солженіцин, Л. Арагон, В. Фолкнер.

Музика: П. Домінго, Л. Паваротті, Р. Растропович. Молодіжна музика: “Бітлз”, Рок-революція.

Театр: М. Захаров, театр “Ла-Скала”, Б.Брехт.

Живопис і скульптура: І. Глазунов, Ернест Неізнестний.

Кінематографія: І. Бергман, А. Вайда, Ф. Фелліні, М. Михалков.

Українська культура повоєнного періоду. Посилення партійного контролю над духовним життям суспільства в другій половині 40-х років. Література 60-х рр. Творчість Л. Костенко, Д. Павличка, І. Драча, М. Вінграновського, В. Стуса та ін.

Розвиток українського кінематографа (С. Параджанов, І. Миколайчук). Театр: Н. Ужвій, А. Бучма, Г. Юра.

Музика: Л. Ревуцький, В. Лятошинський, Б. Руденко, Є. Мірошніченко, В. Івасюк, Д. Гнатюк.

Основні напрями розвитку медицини в Україні. Діяльність О. Богомольця, В. Філатова, О. Амосова.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Сучасна зарубіжна література: Ф. Моріак, О. Солженіцин, Л. Арагон, В. Фолкнер.

Музика: П. Домінго, Л. Паваротті, Р. Растропович. Молодіжна музика: “Бітлз”, Рок-революція.

Театр: М. Захаров, театр “Ла-Скала”, Б.Брехт.

Живопис і скульптура: І. Глазунов, Ернест Неізвестний.

Кінематографія: І. Бергман, А. Вайда, Ф. Фелліні, М. Михалков.

Українська культура повоєнного періоду. Посилення партійного контролю над духовним життям суспільства в другій половині 40-х років. Література 60-х рр. Творчість Л. Костенко, Д. Павличка, І. Драча, М. Вінграновського, В. Стуса та ін.

Розвиток українського кінематографа (С. Параджанов, І. Миколайчук). Театр: Н. Ужвій, А. Бучма, Г. Юра.

Музика: Л. Ревуцький, В. Лятошинський, Б. Руденко, Є. Мірошніченко, В. Івасюк, Д. Гнатюк.

Основні напрями розвитку медицини в Україні. Діяльність О. Богомольця, В. Філатова, О. Амосова.

Студенти повинні знати про:

- постмодернізм, концептуалізм, рок-музику, поп-музику, поп-арт, “Жданівщину”, космополізм, К. Данькевича;
- Г. Жуковського, Б. Лятошинського, В. Івасюка, Ю. Ілленка, Л. Осику, А. Роговцеву, Т. Яблонську, К. Білокур, Є. Мірошніченко, Н. Матвієнко, С. Ротару, Т. Петриненка, М. Стельмаха, М. Бажана, П. Загребельного.

Тема 15. Відродження та перспективи розвитку української культури на сучасному етапі

ЛЕКЦІЯ

Проголошення незалежної Української держави і заходи щодо розбудови її культурного життя. Роль національної культури в утвердженні й розвитку незалежної держави. Національна тематика в літературі, образотворчому мистецтві, музиці в 90-х роках ХХ ст. В. Базилевський, В. Міняйло, І. Жиленко, Р.І ванченко, Н. Яремчук, Д. Петриненко, О. Бійма, В. Яворівський, А. Солов’яненко, Б. Ступка.

Відродження релігійного життя.

Боротьба за культурно-мовне відродження. Товариство української мови ім. Т.Г. Шевченка. Складності і перспективи сучасного культурного будівництва.

Діяльність української демократичної інтелігенції щодо відродження національної культури.

Культурне життя української діаспори далекого і ближнього зарубіжжя.

Студенти повинні знати про:

- діаспору, менталітет, толерантність, релігійне життя;
- розвиток освіти в Україні, вищі навчальні заклади;
- кіномистецтво в Україні;
- сучасну українську літературу, естрадне мистецтво.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙНОГО ЗАЛІКУ

1. Предмет, поняття, структура та функції культури.
2. Порівняльна характеристика філософських концепцій культури.
3. Первісна культура. Особливості виникнення і становлення.
4. Роль релігії в становленні світової культури.
5. Культура Стародавнього Китаю та Японії.
6. Культура Стародавнього Єгипту.
7. Загальна характеристика арабо-мусульманської культури.
8. Культура Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.
9. Культура Латинської Америки доколумбових цивілізацій і вплив колонізації на культуру Латинської Америки.
10. Культура Стародавньої Індії.
11. Культура племен і народів, що проживали на території України в стародавні часи.
12. Культура дохристиянської Русі.
13. Вплив християнства на культуру Русі.
14. Основні досягнення давньоруської культури.
15. Особливості європейської культури епохи Середньовіччя. Вплив релігії на культуру цього періоду.
16. Гуманістичний зміст культури епохи Відродження.
17. Найвизначніші шедеври культури епохи Відродження.
18. Загальна характеристика Реформації. Сутність і значення Реформації для європейської культури.
19. Особливості культурно-історичного процесу в Україні в XIV — першій половині XVII ст.
20. Загальна характеристика епохи Просвітництва в Європі. Просвітництво на Україні.
21. Українська культура в другій половині XVII—XVIII ст.
22. Вплив діяльності Тараса Шевченка на культурне життя в Україні.
23. Роль культури у формуванні національної свідомості українського народу в XIX ст. Провідні діячі української культури цього періоду.
24. Напрямки літератури XIX ст.
25. Головні напрямки мистецтва XIX — початку XX ст.
26. Особливості культури XX ст.
27. Головні напрямки мистецтва 20—30 роках XX ст.
28. Історичні умови розвитку української культури в XX ст.
29. Українське Відродження в 20-х роках XX ст.
30. Згубний вплив тоталітарної системи на розвиток української культури.
31. “Шестидесятники” та їхня роль у розвитку національної культури.
32. Провідні діячі українського мистецтва XX ст., їхня творчість і значення для світової культури.
33. Культура рідного краю.
34. Особливості розвитку сучасної світової культури.
35. Релігії XX ст., закономірності розвитку і функціонування.
36. Наука XX ст.: видатні зарубіжні й українські вчені.
37. Закономірності розвитку сучасного світового та українського мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Історія світової та української культури: підручник для вищ. закл. освіти / В.А. Гречко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук, В.А. Режко. — К.: Літера ЛТД, 2002. — 464 с.

Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: курс лекцій. — К.: ЦУЛ, 2003. — 508 с.

Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія світової культури ХХ ст.): навч. посіб. — Х.: Одиссей, 2002. — 304 с.

Культурологія: теорія та історія культури: навч. посіб. — 2-ге вид.; за ред. І.І. Тюрменко. — К.: Центр навч. л-ри, 2005. — 368 с.

Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. — 3-тє вид. — К.: Знання, КОО, 2002. — 557 с.

Хоменко В.Я. Українська і світова культура: підручник. — К.: Україна, 2002. — 333 с.

Додаткова

Гречко В.А., Чорний І.В. Історія світової та української культури: довідник для школярів та студентів. — К., 2009. — 416 с.

Зарудний Є. Усі міфи. Харків, 2007. — 214 с.

Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія. — К., 2003.

Уманцев В.С. Мистецтво давньої України: історичний нарис. — К.: Либідь, 2002. — 204 с.

Яйленко Е.В. Барокко. — М.: ОЛМА Медиа Групп, 2009. — 128 с.

1000 шедевров живописи / Текст Ж. Гийу; пер. с франц. Е. Зотовой. — М.: ООО "Издательство АСТ", 2002. — 127 с.